

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૯૧૩/૨૦૦૮

સાથે

આર/ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૬૯૭/૨૦૦૮

સાથે

આર/ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૯૧૦/૨૦૦૮

સાથે

આર/ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૯૧૧/૨૦૦૮

સાથે

આર/ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૯૩૧/૨૦૦૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી પ્રણવ ત્રિવેદી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

કેન્દ્રીય આબકારી કમિશનર

વિરુદ્ધ

પી. એન. મુલગુંડ – સહાયક જનરલ મેનેજર

=====

હાજરી:

અપીલકર્તા નં. ૧ માટે શ્રી અંકિત શાહ (૬૩૭૧)

સામાવાળા નં. ૧ માટે શ્રી બી. એલ. નરસિમ્હન (૫૮૧૩)

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી પ્રણવ ત્રિવેદી

તારીખ:૧૯/૧૧/૨૦૨૫

મૌખિક સામાન્ય ચુકાદો

(દ્વારા: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એ. એસ. સુપેહિયા)

૧. અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી અંકિત શાહ અને પ્રતિવાદી તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી આનંદ નૈનાવતીને સાંભળ્યા.

૨. ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૬૯૭/૨૦૦૮ ને મુખ્ય બાબત તરીકે ગણવામાં આવે છે, તેથી તમામ ટેક્સ અપીલની સુનાવણી અને નિર્ણય એકસાથે કરવામાં આવી રહ્યો છે, કારણ કે તે કસ્ટમ્સ, એક્સાઈઝ અને સર્વિસ ટેક્સ અપીલેટ ટ્રિબ્યુનલ, પશ્ચિમ ઝોનલ બેન્ચ દ્વારા અમદાવાદમાં પસાર કરાયેલા ૧૮/૦૨/૨૦૦૮ ના સામાન્ય ચુકાદા અને આદેશમાંથી ઉદ્ભવે છે.તેથી, હકીકતો મુખ્ય કર અપીલમાંથી નોંધવામાં આવી છે.

૩. સંયોજક બેન્ચે તા. ૧૬/૦૮/૨૦૦૮ ના આદેશ દ્વારા ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૬૯૭/૨૦૦૮ માં કાયદાના નીચેના નોંધપાત્ર પ્રશ્નો ઘડ્યા છે:—

“(૧) શું કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં સી.ઈ.એસ.ટી.એ.ટી. અપીલને નકારી કાઢવામાં અને ઉત્પાદન ફેક્ટરીમાં વપરાતી વીજળીના ઉત્પાદન માટે બળતણ તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતા નેપ્થા પર ક્રેડિટ નકારવામાં યોગ્ય હતું?

(૨) શું કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં સમાન મુદ્દા અને સમાન તથ્યોને સંડોવતા અંતિમ આદેશ નંબર એ/૩૦૪૮/ડબ્લ્યુઝેડબી/એએચડી/૦૭ તા. ૨૧/૧૧/૨૦૦૭ મુજબ અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં પોતાના નિર્ણયને અનુસરવામાં સી.ઈ.એસ.ટી.એ.ટી. સાચું હતું?

(૩) શું કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં સી.ઈ.એસ.ટી.એ.ટી. નેપ્થા પર ક્રેડિટ નકારવામાં સાચું હતું જ્યારે નેપ્થાનો ઉપયોગ વરાળના ઉત્પાદનમાં કરવામાં આવ્યો હતો જેનો ઉપયોગ ઉત્પાદન ફેક્ટરીમાં કરવામાં આવ્યો હતો?

(૪) શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, સેનવેટ ક્રેડિટ રૂલ્સ, ૨૦૦૧/૨૦૦૨ની કાનૂની જોગવાઈઓ અને તે અંગે અપીલકર્તાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ્યાને લીધા વિના, રિલાયન્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝના કેસમાં સી.ઈ.એસ.ટી.એ.ટી. ના આખરી આદેશ નંબર એ/૭૦/ડબલ્યુએડબી/એએચડી/૨૦૦૮ તારીખ ૧૫/૦૧/૨૦૦૮ના નિર્ણય પર ભરોસો મૂકવો એ સી.ઈ.એસ.ટી.એ.ટી. માટે ન્યાયી હતું?

(૫) શું કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં સી.ઈ.એસ.ટી.એ.ટી. એ એસ.આર.એફ. લિમિટેડ ૨૦૦૫ (૧૯૧) ઇ.એલ.ટી. ૮૮૭ (ટી) ના કેસમાં સી.ઈ.એસ.ટી.એ.ટી. ના નિર્ણયને અનુસરવામાં યોગ્ય હતું કે કેમ, જેણે એસ.આર.એફ. લિમિટેડના કેસમાં પસાર થયેલા ઉપરોક્ત આદેશ સામે વિભાગ દ્વારા કોઈ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી નથી, તે હદ સુધી અંતિમ સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કર્યું છે? "

૩.૧. જ્યારે કસ્ટમ્સ અને એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા દાખલ કરાયેલ ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૯૧૩/૨૦૦૮ માં સમાન ચુકાદા અને આદેશને પડકારવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે કોઓર્ડિનેટ બેન્ચે ૦૨/૦૪/૨૦૦૯ ના રોજ આદેશ દ્વારા કાયદાનો નીચેનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઘડ્યો છે:

“કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, ટ્રિબ્યુનલ વાજબી છે અને ભૂતપૂર્વ સી.ઈ.આર., ૧૯૪૪ના નિયમ ૫૭એ.એચ.ના પેટા નિયમ (૨)ની જોગવાઈઓ હેઠળ લાદવામાં આવેલ દંડને બાજુ પર મૂકવામાં કાયદાની નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે:ભૂતપૂર્વ સીસીઆર, ૨૦૦૨ના નિયમ ૧૩ના પેટા નિયમ (૨) સાથે સીઈએ, ૧૯૪૪ની કલમ ૧૧ એસી અને કલમ ૩૮એ વાંચવામાં આવે તો કમિશનર દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલ ફરજની માંગણીને સમર્થન આપવા છતાં? ”

૪. કંપની તેમજ વિભાગ દ્વારા દાખલ કરાયેલી ટેક્સ અપીલમાં કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નો એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે અને, જે તે પક્ષો માટે હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોની સંમતિથી, ટેક્સ અપીલ સમાન ચુકાદા અને આદેશમાંથી ઉદ્ભવે છે, ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૬૯૭/૨૦૦૮ માં ઘડવામાં આવેલા નોંધપાત્ર પ્રશ્નોના જવાબ અમે અહીં નોંધાયેલા કારણોસર આપીએ છીએ, કારણ કે તેમાં ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૯૧૩/૨૦૦૮ માં ઘડવામાં આવેલા નોંધપાત્ર પ્રશ્નોનો પણ સમાવેશ થશે.

પ. શરૂઆતમાં, અપીલકર્તા-કંપની, અલ્ટ્રાટેક સિમેન્ટ લિમિટેડ અને અન્ય માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી આનંદ નૈનાવતીએ રજૂઆત કરી છે કે ટેક્સ અપીલમાં ઉઠાવવામાં આવેલો મુદ્દો હવે રેસ ઇનિટગ્રેટા નથી અને ટેક્સ અપીલ નંબર ૪૫૫/૨૦૧૫ માં પસાર કરાયેલા ૦૪/૦૯/૨૦૧૫ ના રોજ કરાયેલા આદેશના પ્રકાશમાં કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નોના જવાબ આપી શકાય છે, જે આકારણીકર્તાની તરફેણમાં આપવામાં આવ્યો હતો.અમે ટેક્સ અપીલ નંબર ૪૫૫/૨૦૧૫માં ઘડવામાં આવેલા કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નોની તપાસ કરી છે, જે વર્તમાન ટેક્સ અપીલમાં ઘડવામાં આવેલા નોંધપાત્ર પ્રશ્નો જેવા જ છે.

ડ. અપીલકર્તા-વિભાગ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી અંકિત શાહ એ વાતનો વિરોધ કરવામાં અસમર્થ છે કે વર્તમાન ટેક્સ અપીલમાં ઉભા થયેલા મુદ્દાઓ અને વિવાદોનો જવાબ કોઓર્ડિનેટ બેન્ચે ટેક્સ અપીલ નંબર ૪૫૫/૨૦૧૫ માં ૦૪/૦૯/૨૦૧૫ ના રોજ પસાર કરેલા આદેશમાં પહેલેથી જ આપી દીધો છે.

૭. અપીલકર્તા-વિભાગે સી.ઇ.એસ.ટી.એ.ટી.ના નિર્ણય પર પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો છે, જેમાં વિવાદાસ્પદ આદેશ દ્વારા સી.ઇ.એસ.ટી.એ.ટી. એ ઠરાવ્યું છે કે કંપની બે પ્રકારના જનરેટરનો ઉપયોગ કરે છે, એટલે કે ગેસ ટર્બાઇન જનરેટર અને સ્ટીમ ટર્બાઇન જનરેટર, અને તેથી ઉત્પાદન ફેક્ટરીની અંદર ઉપયોગમાં લેવાતી

વીજળીના ઉત્પાદન માટે ઇંધણ તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતા નેપ્થા પર સેનવેટ ક્રેડિટ નકારી શકાય છે, અને જ્યારે તે જ નેપ્થાનો ઉપયોગ સ્ટીમના ઉત્પાદનમાં થાય છે, જેનો ઉપયોગ સેનવેટ ક્રેડિટ નિયમો, ૨૦૦૧/૨૦૦૨ મુજબ ઉત્પાદન ફેક્ટરીની બહાર કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે સેનવેટ ક્રેડિટ નકારી શકાય છે.

૮. સી.ઇ.એસ.ટી.એ.ટી. દ્વારા નોંધાયેલા અને દલીલો પરથી સ્થાપિત થયેલા તથ્યો એ છે કે અપીલકર્તા-કંપની ગેસ ટર્બાઇન જનરેટર અને સ્ટીમ ટર્બાઇન જનરેટર નામના બે જનરેટરનો ઉપયોગ કરીને વીજળી ઉત્પન્ન કરવાના હેતુથી નેપ્થા અને ભઠ્ઠીના તેલનો ઉપયોગ કરતી હતી. વીજળીના સ્રોતોનું વિભાજન છે. વિભાગ દ્વારા પસાર કરાયેલ તા. ૧૮/૦૨/૨૦૦૮ ના આદેશ અને સી.ઇ.એસ.ટી.એ.ટી. દ્વારા પસાર કરાયેલ તા. ૦૯/૦૪/૨૦૦૮ ના આદેશ દ્વારા, એક વર્ષના સામાન્ય સમયગાળા માટેની ડ્યુટીની માંગણીને સી.ઇ.એસ.ટી.એ.ટી. દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવી છે, અને તે ગુણદોષ પર રાખવામાં આવી છે કે નેપ્થા અને ભઠ્ઠીના તેલ પર ક્રેડિટ સ્વીકાર્ય નથી, જે આ કોર્ટ સમક્ષ પડકાર હેઠળ છે. કંપની નેપ્થા પર ચૂકવેલ ડ્યુટીની ક્રેડિટ મેળવી રહી હતી, જો કે, એ આધાર પર ક્રેડિટ નકારી કાઢવામાં આવી હતી કે નેપ્થાનો ઉપયોગ વીજળીના ઉત્પાદનમાં થાય છે, જે ફેક્ટરીની બહાર સાફ કરવામાં આવે છે. એ વિવાદ નથી કે ગેસ ટર્બાઇન જનરેટરમાંથી ઉત્પન્ન થતી વીજળીનો સંપૂર્ણ જથ્થો ઉત્પાદન ફેક્ટરીની અંદર અંતિમ ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે ઉપયોગમાં

લેવાયો હતો અને ગેસ ટર્બાઇન જનરેટરમાં નેપ્થાને બળતણ તરીકે ઉપયોગમાં લીધા પછી ઉત્પન્ન થયેલી વીજળીનો કોઈ પણ ભાગ ફેક્ટરીની બહાર મોકલવામાં આવ્યો ન હતો.

૯. આ તબક્કે, કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નને નીચે મુજબ ફરીથી ઘડવામાં આવ્યો છે:—

“કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં, ટ્રિબ્યુનલ એ આધાર પર કેડિટ નકારવામાં સાચું હતું કે સ્ટીમ ટર્બાઇન જનરેટરમાં ઉત્પન્ન થતી વીજળીનો ભાગ ફેક્ટરીની બહાર સિસ્ટર કોર્સને આપવામાં આવ્યો હતો? ”

૯.૧. એક સ્વીકૃત હકીકત પણ છે અને વિભાગ દ્વારા નકારવામાં આવી નથી કે ગેસ ટર્બાઇન જનરેટરને બળતણ માટે નેપ્થાનો ઉપયોગ કરીને વીજળીના ઉત્પાદન દરમિયાન, ચોક્કસ માત્રામાં એક્ઝોસ્ટ ગેસ/વેસ્ટ ગેસ અથવા વેસ્ટ હીટ રહે છે, જે હવામાં બહાર કાઢવામાં આવે છે અને ૨૦૦૦ પહેલાં તેનો વધુ ઉપયોગ કરવામાં આવતો ન હતો.જો કે, ઊર્જા સંસાધનોની જાળવણી કરવા માટે, કંપનીએ વરાળ ટર્બાઇન જનરેટર સ્થાપિત કર્યું છે અને વરાળ દ્વારા

વીજળીના ઉત્પાદન માટે વરાળ ટર્બાઇન જનરેટર ચલાવવા માટે વેસ્ટ ગેસ અથવા ઓફ-ગેસનો ઉપયોગ થાય છે. સ્ટીમ ટર્બાઇન પાણીને વરાળમાં અને ત્યારબાદ વીજળીમાં રૂપાંતરિત કરે છે. આવી ઉત્પન્ન થયેલી વીજળીનો ઉપયોગ ઉત્પાદન કારખાનામાં થાય છે અને તેનો એક નાનો ભાગ કંપનીના અન્ય ત્રણ કારખાનાઓમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો.

૯.૨. સ્ટીમ ટર્બાઇન દ્વારા ઉત્પન્ન થતી વીજળીનો ઉપયોગ ફેક્ટરી પરિસરમાં અંતિમ ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે થાય છે તે બાબતે વિભાગ દ્વારા કોઈ વિવાદ નથી. આ વિવાદ કેન્દ્રીય આબકારી નિયમો, ૧૯૪૪ના નિયમ ૫૭AA હેઠળ ઇનપુટની વ્યાખ્યાને લઈને ઊભો થયો છે, જે "ઇનપુટ"ને નીચે પ્રમાણે વ્યાખ્યાયિત કરે છે:—

“(ડી) ઇનપુટ” એટલે હાઈ સ્પીડ ડીઝલ ઓઈલ અને મોટર સ્પિરિટ સિવાયની તમામ વસ્તુઓ, જે સામાન્ય રીતે પેટ્રોલ તરીકે ઓળખાય છે, જેનો ઉપયોગ અંતિમ ઉત્પાદનોના ઉત્પાદનમાં અથવા તેના સંબંધમાં પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે થાય છે અને પછી ભલે તે અંતિમ ઉત્પાદનમાં હોય કે ન હોય, અને તેમાં અંતિમ ઉત્પાદન સાથે કિલચર કરાયેલ અંતિમ ઉત્પાદનોની એસેસરીઝ, પેઈન તરીકે અથવા પેકિંગ મટીરીયલ તરીકે અથવા ઇંધણ તરીકે અથવા વીજળી કે વરાળના

ઉત્પાદન માટે વપરાતી વસ્તુઓ કે જેનો ઉપયોગ અંતિમ ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે અથવા અન્ય કોઈ હેતુ માટે થાય છે, ઉત્પાદનની ફેક્ટરીની અંદર અને તેમાં લુબ્રિકેટિંગ ઓઈલ, ગ્રીસ, કટીંગ ઓઈલ અને ફૂલન્ટ્સનો પણ સમાવેશ થાય છે.

સમજૂતી:— હાઈ સ્પીડ ડીઝલ ઓઈલ અથવા મોટર સ્પિરિટ, જેને સામાન્ય રીતે પેટ્રોલ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તેને કોઈપણ હેતુ માટે ઇનપુટ તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં. ”

૧૦. ૦૧/૦૭/૨૦૦૧ થી અમલમાં આવતા સેનવેટ ક્રેડિટ નિયમો, ૨૦૦૧ ઇનપુટ અને મૂડી માલ પર સેનવેટ ક્રેડિટ સાથે કામ કરે છે, જે ઇનપુટને નીચે પ્રમાણે વ્યાખ્યાયિત કરે છે:—

“નિયમ ૨(એફ) ઇનપુટ” નો અર્થ થાય છે [હાઈ સ્પીડ ડીઝલ ઓઈલ] અને મોટર સ્પિરિટ સિવાયની તમામ વસ્તુઓ, જેને સામાન્ય રીતે પેટ્રોલ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, જેનો ઉપયોગ અંતિમ ઉત્પાદનોના ઉત્પાદનમાં અથવા તેના સંબંધમાં થાય છે, પછી ભલે તે પ્રત્યક્ષ હોય કે પરોક્ષ, અને પછી ભલે તે અંતિમ ઉત્પાદનમાં હોય કે

ન હોય, અને તેમાં લુબ્રિકેટિંગ ઓઇલ, ગ્રીસ, કટીંગ ઓઇલ, કૂલન્ટ્સ, અંતિમ ઉત્પાદનોની એસેસરીઝ જે અંતિમ ઉત્પાદન સાથે સાફ કરવામાં આવે છે, પેઇન્ટ તરીકે વપરાતી વસ્તુઓ, અથવા પેકિંગ સામગ્રી તરીકે, અથવા બળતણ તરીકે, અથવા વીજળી અથવા વરાળના ઉત્પાદન માટે વપરાતી વસ્તુઓ જેનો ઉપયોગ અંતિમ ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે અથવા અન્ય કોઈ હેતુ માટે થાય છે, તે ઉત્પાદન ફેક્ટરીની અંદર આવે છે.

સમજૂતી ૧. – [હાઈ સ્પીડ ડીઝલ તેલ અથવા મોટર સ્પિરિટ, જેને સામાન્ય રીતે પેટ્રોલ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તેને કોઈપણ હેતુ માટે ઇનપુટ તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં.

સમજૂતી ૨. – ઇનપુટ્સમાં મૂડી માલના ઉત્પાદનમાં વપરાતા માલનો સમાવેશ થાય છે, જેનો ઉપયોગ ઉત્પાદકની ફેક્ટરીમાં થાય છે. ”

૧૧. ઉપર જણાવેલી “ઇનપુટ”ની વ્યાખ્યાનું નજીકથી વાંચન દર્શાવે છે કે જ્યારે નેપ્થાનો ઉપયોગ પ્રથમ કિસ્સામાં ગેસ ટર્બાઇન જનરેટરમાં વીજળી ઉત્પન્ન કરવા માટે કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે “ઇનપુટ”ની વ્યાખ્યાની રૂપરેખામાં

આવશે, જેમાં ઉત્પાદનની ફેક્ટરીમાં બળતણ તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતા માલનો સમાવેશ થાય છે.જો કે, આવા ઉપયોગમાંથી બહાર આવતો કચરો એટલે કે વરાળ-જેનો ફરીથી વીજળી ઉત્પન્ન કરવા માટે ઉપયોગ થાય છે, અને જેમાંથી થોડી માત્રા પરિસરની બહાર વહન કરવામાં આવે છે, તે ઉપરોક્ત વ્યાખ્યાને આકર્ષિત કરશે નહીં.આ મુદ્દાને કોઓર્ડિનેટ બેન્ચ દ્વારા ટેક્સ અપીલ નંબર ૪૫૫/૨૦૧૫ માં ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો અને કોઓર્ડિનેટ બેન્ચે ૦૪/૦૮/૨૦૧૫ ના રોજ આદેશ દ્વારા નીચે મુજબ જણાવ્યું હતું:

“૭ આ અદાલતે સંબંધિત પક્ષો માટે વિદ્વાન વકીલની રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધી છે અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદાસ્પદ આદેશની તપાસ કરી છે.ઉપર દર્શાવેલ હકીકતો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે આકારણીકર્તા દ્વારા ગેસ ટર્બાઇન ચલાવવા માટે ખરીદવામાં આવેલ સમગ્ર નેપ્થાનો ઉપયોગ તેના પોતાના એકમમાં ઉત્પાદનના હેતુઓ માટે વીજળી ઉત્પન્ન કરવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો.જો કે, ગેસ ટર્બાઇનમાં કચરાના માધ્યમથી ઉત્પન્ન થતી વરાળનો ઉપયોગ આકારણીકર્તા દ્વારા વરાળ ટર્બાઇનમાં કરવામાં આવ્યો હતો, જે વીજળી પણ ઉત્પન્ન કરે છે.વરાળ ટર્બાઇનમાં ઉત્પન્ન થતી આવી વીજળીનો ઉપયોગ મોટાભાગે આકારણીકર્તા દ્વારા જ કરવામાં આવતો હતો, જો કે, તેની ખૂબ જ નાની માત્રા તેની સહયોગી કંપનીને

આપવામાં આવતી હતી.બહેન સંસ્થાને વીજળીનું આ વહન છે, જે અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર આકારણી પક્ષ તરફથી ફોર્મ નંબર ૨૬ અથવા ૪૦નો ભંગ છે.ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલા તારણો તેમજ રેકૉર્ડમાંથી દેખાતી હકીકતો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ફોર્મ નંબર ૨૬ અથવા ૪૦ સામે ખરીદવામાં આવેલી તમામ સામગ્રી, એટલે કે નેપ્થાનો ઉપયોગ આકારણીકર્તા દ્વારા ગેસ ટર્બાઇન દ્વારા વીજળી ઉત્પન્ન કરવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો અને આવી વીજળીનો ઉપયોગ ફક્ત તેના પોતાના એકમમાં ઉત્પાદનના હેતુ માટે કરવામાં આવ્યો હતો.બહેન કંપનીને આપવામાં આવતી વીજળીની નાની માત્રા સ્ટીમ ટર્બાઇન દ્વારા ઉત્પન્ન કરવામાં આવી હતી, જે સ્ટીમ પર ચાલતી હતી, જે ગેસ ટર્બાઇન દ્વારા વીજળી ઉત્પન્ન કરવાના હેતુ માટે નેપ્થાનો ઉપયોગ કરતી વખતે કચરાના ઉત્પાદન તરીકે બહાર નીકળી હતી.તેથી, તથ્યો પર, એવું કહી શકાય નહીં કે ફોર્મ નંબર ૨૬ અથવા ૪૦ ઇશ્યૂ કરીને આકારણીકર્તા દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી કોઈપણ સામગ્રીનો ઉપયોગ આકારણીકર્તા દ્વારા તેના પોતાના એકમમાં ઉત્પાદન સિવાયના અન્ય કોઈ હેતુ માટે કરવામાં આવ્યો છે.આ અદાલતના મતે, સ્ટીમ ટર્બાઇનમાંથી ઉત્પન્ન થતી વીજળીની નજીવી માત્રાને તેની સહયોગી કંપનીને આપવી એ કોઈ પણ રીતે ફોર્મ નંબર ૨૬ અથવા ૪૦નો ભંગ નથી, જેવો કે અપીલકર્તા દ્વારા દાવો કરવામાં

આવ્યો છે.અપીલકર્તાનો એવો પણ કેસ નથી કે નેપ્થાના કોઈપણ ભાગનો ઉપયોગ માત્ર સ્ટીમ ટર્બાઈન ચલાવવા માટે વરાળ ઉત્પન્ન કરવાના હેતુ માટે કરવામાં આવ્યો હતો.આ સંજોગોમાં એવું કહેવું શક્ય નથી કે ટ્રિબ્યુનલનો વિવાદિત આદેશ કોઈ કાનૂની નબળાઈથી પીડાય છે, જે હસ્તક્ષેપને યોગ્ય ઠેરવે છે.આથી ટ્રિબ્યુનલના વિવાદાસ્પદ આદેશથી કાયદાનો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી, કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન તો દૂર, જે હસ્તક્ષેપને યોગ્ય ઠેરવે.તેથી અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને તે મુજબ તેને રદ કરવામાં આવે છે. ”

૧૨. આ કોર્ટ દ્વારા આ રીતે માનવામાં આવે છે કે સ્ટીમ ટર્બાઈનમાંથી પેદા થતી વીજળીની નજીવી માત્રાને તેની સહયોગી કંપનીને આપવી એ ફોર્મ નંબર ૨૬ અથવા ૪૦નો ભંગ નથી, કારણ કે નેપ્થાનો કોઈ પણ ભાગ સ્ટીમ ટર્બાઈન ચલાવવા માટે સ્ટીમ પેદા કરવાના હેતુ માટે વિશિષ્ટ રીતે ઉપયોગમાં લેવાયો ન હતો.વર્તમાન કેસમાં, એ જ તર્ક લાગુ કરવાની જરૂર છે.ઉક્ત ચુકાદા સામે રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી એસ.એલ.પી. (૪૯૧૫-૪૯૧૬/૨૦૧૭)ને સર્વોચ્ચ અદાલતે ૨૫/૦૨/૨૦૨૫ના રોજ આપેલા આદેશ દ્વારા રદ કરી છે.

૧૩. અમે યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ હિન્દુસ્તાન ક્રિકેટ લિમિટેડ, ૨૦૧૪ (૩૦૩) ઈ.એલ.ટી. ૩૨૧ (એસ.સી.)ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો

પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ.સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ રૂલ્સ, ૧૯૪૪ના નિયમ પૉસીસીની જોગવાઈઓની તપાસ કરતી વખતે, જે મુકિત આપવામાં આવેલ અંતિમ ઉત્પાદનોમાં વપરાયેલ ઈનપુટ્સ પર ક્રેડિટના ગોઠવણ અથવા ઉત્પાદક દ્વારા ઈનપુટ્સની અલગ ઈન્વેન્ટરી અને ખાતાઓ જાળવવા માટેની જોગવાઈ કરે છે, અને ઉત્પાદન દરમિયાન ઉત્પન્ન થતા સલ્ફ્યુરિક એસિડ જેવા આડ-ઉત્પાદનો/વેસ્ટ પ્રોડક્ટ્સના સંદર્ભમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ જણાવ્યું હતું:-

“૨૬. વધુમાં, નિયમ ૫૭ સી.સી.ની જોગવાઈઓને અલગથી વાંચી શકાય નહીં.આ નિયમમાં સમાવિષ્ટ મોડવાટ ક્રેડિટની યોજનાને સમજવા માટે નિયમ ૫૭એ, ૫૭બી અને ૫૭ડી સાથે નિયમ ૫૭સીસી નું સંયુક્ત વાંચન અનિવાર્ય બની જાય છે.અમે ઉપર નિયમ ૫૭ડીનું પુનઃઉત્પાદન પહેલેથી જ કર્યું છે.ઉપરોક્ત જોગવાઈઓના સંયુક્ત વાંચનથી સરળતાથી જાણી શકાય છે કે વપરાયેલી શરતો 'ઈનપુટ્સ', 'ફાઈનલ પ્રોડક્ટ્સ', 'બાય-પ્રોડક્ટ', 'વેસ્ટ પ્રોડક્ટ્સ' વગેરે છે. અમારું માનવું છે કે વેપારમાં વ્યાપારી વાસ્તવિકતાને ધ્યાનમાં રાખીને આ શબ્દોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.તે સંદર્ભમાં જ્યારે આપણે નિયમ ૫૭ સી.સી. દ્વારા સ્કેન કરીએ છીએ, ત્યારે સમાન સામાન્ય ઈનપુટ્સ સાથે ઉત્પાદિત અંતિમ ઉત્પાદનનો સંદર્ભ

સમજી શકાય છે.આ નિયમ અંતિમ ઉત્પાદન અને આડપેદાશના ઉદભવ વિશે વાત કરતો નથી અને તેમ છતાં કહે છે કે નિયમ ૫૭ સી.સી. લાગુ પડશે.અપીલકર્તા નિયમ ૫૭ સી.સી. લાગુ કરવા માંગે છે જ્યારે નિયમ ૫૭ ડી અંતિમ ઉત્પાદન અને આડપેદાશ પર નિયમ ૫૭ સી.સી. લાગુ કરવા વિશે વાત કરતું નથી જ્યારે આડપેદાશ તકનીકી જરૂરિયાત તરીકે ઉભરી આવી છે.અપીલકર્તાની દલીલને સ્વીકારવી એ આડપેદાશ અને અંતિમ ઉત્પાદનને સમાન ગણવા સમાન હશે, જેનાથી કાયદા દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત તફાવત પણ ભૂંસાઈ જશે.મહત્વની વાત એ છે કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા સ્ટર્લીઈટ (ઉપર)માં કરવામાં આવેલી આ અર્થઘટન સામે વિભાગ દ્વારા અપીલ કરવામાં આવી ન હતી. ”

૧૩.૧. તેવી જ રીતે કસ્ટમ્સ કમિશનર, એક્સાઈઝ વડોદરા વિ. સ્ટર્લિંગ જિલેટીન ૨૦૧૧ (૨૭૦) ઇ.એલ.ટી. ૨૦૦ (ગુ.)ના કેસમાં આ કોર્ટે સેનવેટ ક્રેડિટ રૂલ્સ, ૨૦૦૪ના નિયમ ૬ હેઠળની આડપેદાશોને લગતા સમાન મુદ્દાની તપાસ કરતાં નીચે મુજબ જણાવ્યું હતું:

“૧૦. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, એવું નથી કે હાઈડ્રોકલોરિક એસિડની ઓછી માત્રાનો ઉપયોગ કરીને પ્રતિવાદી મધર લિકરના

ઉદભવને ટાળી શક્યો હોત. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, પ્રતિવાદી દ્વારા જિલેટીનના ઉત્પાદન માટે ઉપયોગમાં લેવાતી ટેકનોલોજીમાં, મધર લિકરનો ઉદભવ અનિવાર્ય હતો. તેથી, જ્યારે એ કહેવું નિઃશંકપણે સાચું છે કે હાઈડ્રોકલોરિક એસિડનો ઉપયોગ મધર લિકરના ઉત્પાદનમાં અથવા તેના સંબંધમાં કરવામાં આવ્યો છે, તે જ માલસામાનની સમાન માત્રાનો ઉપયોગ એક સાથે જિલેટીનના ઉત્પાદનમાં કરવામાં આવ્યો છે. તેથી, જિલેટીનના ઉત્પાદન દરમિયાન મધર લિકરનો ઉદભવ એ નિયમોના નિયમ ૬ ની જોગવાઈઓનો આહ્વાન કરવા માટેનું કારણ નથી.

૧૧. સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટની યોજના અને તે હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો હેઠળ, ડ્યુટીપાત્ર માલના ઉત્પાદનમાં વપરાતા ઈનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીની ક્રેડિટ સેનવેટ ક્રેડિટ નિયમો હેઠળ આપવામાં આવે છે, જેથી ડ્યુટીની કેસ્કેડિંગ અસરને અટકાવી શકાય. સેનવેટ ક્રેડિટ અંતિમ ઉત્પાદનના ઉત્પાદનમાં ઉપયોગમાં લેવાતા ઈનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીના સંદર્ભમાં મેળવવામાં આવે છે. માલની કિલચરન્સ સમયે, જે ક્રેડિટની રકમનો લાભ લેવામાં આવી રહ્યો છે તેનો ઉપયોગ આબકારી જકાતની ચૂકવણી માટે કરવામાં આવશે. આમ, પ્રથમ તબક્કામાં મેળવેલ

ધિરાણ નિકાસીય માલની નિકાસ સમયે વસૂલ કરવામાં આવશે.વર્તમાન કેસના તથ્યોમાં, ઇનપુટ હાઇડ્રોકલોરિક એસિડના સંદર્ભમાં સેનવેટ ક્રેડિટનો લાભ લેવામાં આવ્યો હોત.જ્યારે આખું હાઇડ્રોકલોરિક એસિડ એક્ઝાઇઝેબલ માલના ઉત્પાદન માટે વપરાયું હોય, જે જિલેટીન છે, ત્યારે ઇનપુટ્સના સંદર્ભમાં મેળવેલ શ્રેય એક્ઝાઇઝેબલ માલ, જે જિલેટીન છે, તેની કિલચરન્સ સમયે યોગ્ય રીતે વસૂલ કરવામાં આવશે.જો, મહેસૂલ વતી દલીલ કરવામાં આવી હોય તેમ, પ્રતિવાદીને અંતિમ મુક્તિપાત્ર ઉત્પાદન ડી-કેલ્શિયમ ફોસ્ફેટના ખર્ચની ટકાવારી ચૂકવવા માટે જવાબદાર ગણવામાં આવે, તો પ્રતિવાદીએ તેના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા સમાન ઇનપુટના સંદર્ભમાં બે વાર ડ્યુટી ચૂકવવાની જરૂર પડશે, જેના પરિણામે મહેસૂલને અન્યાયી સમૃદ્ધિ થશે. ”

૧૪. આમ, વર્તમાન કેસમાં, આડપેદાશ તરીકે વરાળનો ઉદભવ અનિવાર્ય છે અને કંપનીએ ત્યારબાદ વરાળ ટર્બાઇન જનરેટર સ્થાપીને વીજળી ઉત્પન્ન કરવા માટે આવી વરાળનો ઉપયોગ કર્યો છે.તેથી, સિમેન્ટના ઉત્પાદન દરમિયાન વરાળનો ઉદ્ભવ અથવા નિકાલ, પોતે જ, સેનવેટ ક્રેડિટ નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૫૭ A ની જોગવાઈઓનો આશરો લેવાનું કારણ ન હોઈ શકે.

૧૫. ઉપરોક્ત નિર્ણયને સર્વોચ્ચ અદાલતે માન્ય રાખ્યો છે અને તેની સામેની એસ.એલ.પી.ને ફગાવી દેવામાં આવી છે, જેનો નિર્ણય **હિન્દુસ્તાન ઝિંક (સુપ્રા)**ના કેસ સાથે કરવામાં આવ્યો છે.

૧૬. આમ, કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો જવાબ આકારણી-કંપનીની તરફેણમાં આપવામાં આવ્યો છે.પરિણામે, ટેક્સ અપીલ નંબર ૧૯૧૩/૨૦૦૮ માં કોઈ આદેશની જરૂર નથી, કારણ કે આ મુદ્દો શૈક્ષણિક બની જાય છે કારણ કે તે આરઓએમ નંબર ૨૧૯/૨૦૦૮ માં દાખલ કરાયેલ અપીલ-કંપની દ્વારા ૦૬/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ દાખલ કરાયેલ મર્યાદાને લગતો છે, જેમાં ૧૮/૦૨/૨૦૦૮ ના રોજની તારીખના આદેશનું સુધારાની માંગ કરવામાં આવી હતી, જેના દ્વારા સી.ઇ.એસ.ટી.એ.ટી. દ્વારા ૨૭/૦૭/૨૦૦૪ ની નોટિસનો ચુકાદો આપતી વખતે અપીલને નકારી કાઢવામાં આવી હતી, અને સી.ઇ.એસ.ટી.એ.ટી. એ તેને મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હોવાનું માન્યું હતું.

૧૭. આમ, કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નોના જવાબ તે મુજબ આપવામાં આવે છે.સેસ્ટાટે કંપની દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢી છે, જેમાં વીજળીના ઉત્પાદન માટે બળતણ તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતા નેપ્થા પર ક્રેડિટ આપવાનો ઇનકાર કર્યો છે, જેનો ઉપયોગ ઉત્પાદન માટે ફેક્ટરીમાં કરવામાં આવ્યો હતો.

(એ. એસ. સુપેહિયા, ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

(પ્રણવ ત્રિવેદી, ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

વિષય: ઉત્પાદન માટે વીજળીના ઉત્પાદનના બળતણ તરીકે વપરાતા નેપ્થા પર
સેનવેટ ક્રેડિટની પાત્રતા અંગેનો નિર્ણય

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.